

Avrupa Birliđi'nde Kripto Varlıklar için Yürürlüğe Girecek Olan Düzenlemenin Türkiye'ye Olası Yansımaları

Avrupa Parlamentosu, Avrupa Komisyonu tarafından dijital finans stratejisi kapsamında sunulan Kripto Varlık Piyasalarına ilişkin 24 Eylül 2020 tarihli 2020/0265 numaralı Tüzük Teklifi'ni, ("**MiCA**") 20 Nisan 2023 tarihinde 517 lehte, 38 aleyhte ve 18 çekimser oyla kabul etti. İşbu düzenleme, bugüne kadarki kripto varlıklara ilişkin en kapsamlı düzenleme olarak tarihe geçmekte Avrupa Birliđi ("**AB**") içerisinde kripto varlıkların yasal statüleri ve uygulanacak standart kuralları belirlemekte ve kripto varlıklarla yapılan işlemlerin izlenmesi, tüketicinin korunması, piyasa manipülasyonlarının engellenmesi ve mali suçlarla mücadele edilmesi konularını da içermektedir.

Her ne kadar daha önce Estonya ve Malta başta olmak üzere bazı AB ülkelerinde lisansa ilişkin düzenlemeler yapılmış olsa da; uygulamadaki farklılaşmalar ve denetleme fonksiyonundaki eksiklikler kripto varlıkların ihracı, ticareti, takası ve saklanması için tüketici koruma kurallarının belirlenmesini ve kripto varlık piyasalarının bütünlüğünü sağlamak amacıyla piyasa manipülasyonlarının önlenmesine yönelik tedbirlerin alınmasına ilişkin tek tip bir düzenleme yapılmasını gerekli kılmıştır. Bu gerekçeler ışığında, MiCA ile AB'nin temel olarak hedefi; (i) kripto varlıkların ihraç edilebilmesi ve ticarete kullanılabilmesi için şeffaflık ve açıklama gerekliliklerinin sağlanmasını, (ii) kripto varlık hizmet sağlayıcılarının ve varlık referanslı token ("asset-referenced token" "**ART**") ve elektronik para token ("electronic money token" "**EMT**") ihraç edenlerin yetkilendirilmesi ve denetimin yapılmasını ve (iii) ART ve EMT ihraç edenlerin ve kripto varlık hizmet sağlayıcılarının işleyişinin, organizasyonun ve yönetimini sağlamaktır.

Kripto varlıkların halka arz edilmesi, alım-satım için kabul edilmesi ve AB sınırları içerisinde kripto varlık hizmeti sunulması halinde MiCA'ya uyumluluğun sağlanması gerekmektedir. İşbu hizmetleri gerçekleştiren (i) ART ve EMT dışında kripto varlıkları ihraç edenlere ("**CAI**") veya (ii) ART ihraç edenlere veya (iii) EMT ihraç edenlere veya (iv) kripto varlık hizmet sağlayıcılarına ("**CASP**") ilişkin düzenlemeler getirilmiştir. Bu doğrultuda MiCA, tüketicinin ve yatırımcının korunması amacıyla mevcut finansal hizmetler mevzuatı kapsamında düzenlenmeyen kripto varlıkların ihraç edilmesine ve ticaretinin yapılmasına ilişkin olarak şeffaflığa, yetkilendirmelere ve işlemlerin denetimine ilişkin birtakım düzenlemeleri ve kuralları içermektedir.

MiCA ile tüketicilerin işlemleriyle bağlantılı riskler ve maliyetler hakkında bilgilendirilmesi ve piyasa bütünlüğünün ve finansal istikrarın sağlanması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda, MiCA kapsamında, kripto varlıkları halka arz edenler veya kripto varlık alım-satım platformu sağlayanların, ilgili varlıklarla ilgili bilgilerin yer aldığı bir teknik rapor ("white paper") hazırlaması gerekmekte olup; hukuka aykırı olarak içeriden bilgi verilmesini ve piyasa manipülasyonunu önlemek için özel kurallar getirilmekte ve eksik, adil olmayan veya net olmayan teknik raporlar, yanıltıcı bilgiler veya kripto varlık ihracatçısının kusuru; zarara uğrayan kullanıcılara tazminat hakkı sağlamaktadır.

MiCA, piyasa manipülasyonuna karşı ve kara para aklama, terörün finansmanı ve diğer suç faaliyetlerini önlemeye yönelik tedbirleri de içermektedir. Kara para aklama risklerine karşı koymak için Avrupa Menkul Kıymetler ve Piyasalar Otoritesi (European Securities and Markets Authority "**ESMA**"), AB'de yetkisiz olarak faaliyet gösteren uyumlu olmayan kripto varlık hizmet sağlayıcılarını izleyecektir. ESMA'ya, yatırımcıların yeterli bir şekilde korunmaması veya piyasa bütünlüğünün veya finansal istikrarın tehdit edilmesi halinde, hizmetleri yasaklama veya kısıtlama yetkileri verilmiştir. MiCA'nın uygulama usul ve esasları, AB üye devletlerinin ESMA ve Avrupa Bankalar Birliđi (European Banking Authority "**EBA**") ile birlikte çalışması ile belirlenecektir.

Kripto Varlık İhraç Edenler (CAI)

Kapsam ve Düzenlemeler

- ✓ Tüzel kişilik olarak kurulmalıdır.
- ✓ Taslak teknik raporun hazırlaması ve ilgili AB üye devletinin yetkili makamlarına bildirmesi ve akabinde MiCA'da belirtilen şekilde kripto varlığın halka arz edilmesinden önce yayımlaması gerekir.
- ✓ Kripto varlıklara ilişkin white paper'ı ve uygun olduğu durumlarda pazarlama iletişimlerini, en geç bu kripto varlıkların halka arzının veya bu kripto varlıkların kripto varlıklar için bir ticaret platformunda ticarete kabulünün başlangıç tarihine kadar kamuya açık olacak şekilde kendi web sitelerinde yayınlacaklardır.

Teknik rapor için ESMA, EBA'nın da görüşünü alarak, standart form, format ve şablonlar hazırlayarak taslak uygulama teknik standartları geliştirecektir.

Kapsam Dışı

- X Kripto varlıkların ücretsiz olarak sunulması.
- X Dağıtık defter teknolojisinin (Dağıtık defter teknoloji olarak da bilinmektedir.) bakım veya işlemlerin doğrulanması kapsamında ödül olarak madencilik aracılığı ile otomatik olarak oluşturulması.
- X Benzeriz ve diğer kripto varlıklarla değiştirilemeyen kripto varlıkların olması (NFT gibi).
- X Kişilerin kendi nam ve hesabına hareket ettikleri durumlar ve hizmetin AB üye devletlerinin her birinde 150'den daha az kişiye sunulması.
- X 12 ay içerisinde, AB içerisinde kripto varlıkların halka arzının toplam bedelinin 1.000.0000 Avro'yu veya başka bir para birimindeki eşdeğerini aşmaması.
- X Kripto varlıkların halka arzının sadece nitelikli yatırımcılara yönelik olması ve sadece bu nitelikli yatırımcılar tarafından tutulması.

ART İhraç Edenler

- ✓ AB üye devletlerinin yetkili makamları tarafından yetkilendirilmelidir.
- ✓ Teknik rapor ve mevcut olması halinde pazarlama iletişimleri hakkında bilgileri yetkili makamlara bildirmelidir. Yetkilendirme ile teknik rapor onaylanmış kabul edilmektedir.
- ✓ Yetki, tüm AB sınırları içerisinde geçerli olmaktadır.
- ✓ Yetki başvurularında, teknik raporun yanı sıra şirket ana sözleşmesi, faaliyet programı, yönetim kadrosu (üst yönetimde görev alacak kişilerin sabıka kaydının bulunmaması gerekir) hakkında bilgiler, iç kontrol ve risk yönetimi prosedürleri gibi bilgilere yer verilmesi gerekmektedir.
- ✓ MiCA'da belirlenen tutarda özsermayeye sahip olmaları gerekmektedir. Bu kapsamda ART ihracatçılarının 350.000 Avro veya rezerv varlıkların ortalama miktarının %2'sine karşılık gelen tutarlardan hangisi yüksek ise onun eş değerinde özsermayeye sahip olması gerekmektedir.
- ✓ Öz sermaye tutarından farklı olarak, ART ihracatçılarına, varlık rezervi oluşturma ve sürekli olarak muhafaza etme yükümlülüğü getirilmiştir.
- ✓ Önemli ART tanımı yapılmış ve bunlara ilişkin ek yükümlülükler getirilmiştir. Müşteri tabanı büyüklüğü, piyasa değeri, kripto varlık rezervinin büyüklüğü, sınır ötesi faaliyet gerçekleştirilmesi gibi kriterlerin değerlendirilmesi ile ART, "Önemli ART" olarak kabul edilebilecektir.

Teknik rapor için EBA, ESMA ile çalışarak, standart form, format ve şablonlar hazırlayarak taslak uygulama teknik standartları geliştirecektir.

- X 12 ay boyunca, her takvim gününün sonunda hesaplanan, ART'lerin ortalama ödenmiş tutarının 5.000.000 Avro veya başka bir para birimindeki eşdeğerini aşmaması.
- X ART'lerin halka arzının yalnızca nitelikli yatırımcılara yönelik olması ve ART'lerin yalnızca bu nitelikli yatırımcılar tarafından tutulması.

EMT ihraç Edenler

- ✓ AB üye devletlerinin yetkili makamları tarafından bir kredi kuruluşu veya bir elektronik para kuruluşu olarak yetkilendirilmiş olması gerekmektedir.
- ✓ EMT'nin AB'de halka arz edilmesinden veya ticarete kabul edilmesinden önce EMT ihraç edenlerin web sitelerinde teknik rapor yayımlaması gerekmektedir.
- ✓ Kripto varlık teknik raporunda, ücretler de dahil olmak üzere, itfa koşulları net bir şekilde belirtilmelidir. Böylelikle, EMT sahiplerine EMT'leri nakde çevirme hakkı tanınmıştır.
- ✓ AFT'lerde olduğu gibi, EMT'ler için de "Önemli EMT" ayrımı yapılmış olup; Önemli EMT'ler için ek yükümlülükler getirilmiştir.

- X Nitelikli yatırımcılar tarafından pazarlanan, dağıtılan ve yalnızca nitelikli yatırımcılar tarafından elde tutulabilen elektronik para tokenları.
- X Elektronik para tokenlarının ödenmemiş ortalama tutarının her takvim günü sonunda hesaplanan 12 aylık bir süre zarfında 5.000.000 Avro'yu veya başka bir para birimindeki eşdeğerini aşmaması.

Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıları (CASP)

- ✓ Kripto varlık hizmetleri, AB üyesi bir devlette kayıtlı bir ofisi bulunan ve yetkilendirilen tüzel kişilikler tarafından sağlanabilecektir. En az bir direktör seviyesindeki kişinin AB'de ikamet etmesi gerekmektedir.
- ✓ Kripto varlık hizmeti sunmak isteyen tüzel kişiler, kayıtlı ofislerinin bulunduğu AB üye devleti yetkili makamına yetkilendirme başvurusunda bulunmalıdır.
- ✓ Pasaport hakkı tanımlanmış olup, CASP'lerin birden fazla AB üye devlette kripto varlık hizmetleri sunması mümkün kılınmıştır. Bu doğrultuda, CASP'lar, yetkili makama, hangi üye devletlerde hizmet sunacakları, hizmetin başlangıç tarihi ve sunulan hizmetler hakkında bilgileri vermekle yükümlüdür.
- ✓ MiCA, müşteri fonlarının korunması ve çıkar çatışmalarının önlenmesine yönelik tedbirler de dahil olmak üzere CASP'lerin risk yönetimine ilişkin gereklilikleri belirlemektedir. Bu düzenlemeler, CASP'lerin dürüstlük, şeffaflık ve hesap verebilirlikle çalışmasını sağlamayı ve kripto varlıkların yasadışı amaçlarla kötüye kullanılmasını önlemeyi amaçlamaktadır.
- ✓ CASP'lerin, ESMA tarafından kaydı tutulacak ve yetkili makamlara ilgili bilgiler hakkında düzenli raporlar sağlayacaktır.
- ✓ CASP'lerin, sunulan kripto varlık hizmetinin niteliğine bağlı olarak MiCA'da belirlenen asgari öz sermaye tutar veya bir önceki yılın sabit genel giderinin dörtte birine denk gelen tutar arasında yüksek olana karşılık gelen miktar kadar ihtiyati güvenceye sahip olması gerekmektedir.
- ✓ Dış kaynak kullanan CASP'ler bakımından ek güvenlik önlemlerinin alınması gereklilikleri düzenlenmiştir.

AB'ye uyum kapsamında Türkiye'de üzerinde çalışılan ve daha evvel kripto varlık platformlarına lisans getirilmesini öngören tasarıda değişiklik yapılması beklenebilir. Özellikle yurtdışında hizmet veren CASP'ler bakımından uygulamada farklılaşmaların söz konusu olması ve MiCA'daki koşulların sağlanmasının beklenmesi olasıdır.

Yazarlar

Dr. E. Seyfi Morođlu, LL.M.
Avukat – Ortak
esmoroglu@morogluarseven.com

Ceylan Necipođlu, Ph.D, LL.M.
Avukat
cnecipoglu@morogluarseven.com

MOROĐLU ARSEVEN

— www.morogluarseven.com —